

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu

Nezávislý think tank při CERGE-EI v Praze
zaměřující se na analýzu, vyhodnocování
a vlastní návrhy veřejných politik

IDEA CERGE
EI

Akademie věd
České republiky

Strategie AV21

Špičkový výzkum ve veřejném zájmu

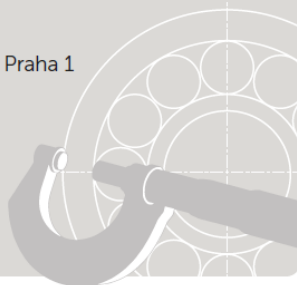

Zveme Vás na diskusní seminář spojený s prezentací studie na téma:

Vedou státní dotace firemního výzkumu a vývoje k novým výsledkům?

15. června 2017 | CERGE-EI
15:30 – 17:00 hod. | Politických vězňů 7, Praha 1

- 15:30–15:45 Úvod
Martin Srholec
- 15:45–16:30 Prezentace studie IDEA:
„Do direct subsidies stimulate new R&D outputs in firms? A comparison of IMPULS, TIP and ALFA programmes“
Oleg Sidorkin a Martin Srholec
- 16:30–17:00 Diskuse

Programy přímé podpory výzkumu a vývoje (VaV) ve firmách, jako IMPULS, TIP nebo ALFA, mohou financovat i projekty, které by se uskutečnily bez ohledu na dotace. Je proto žádoucí hodnotit, do jaké míry jsou v takových programech veřejné prostředky vynakládány hospodárně a jestli dosahují kyžených účinků. Prezentovaná studie poskytuje první odhady toho, do jaké míry tyto dotační programy motivovaly firmy vytvářet nové výsledky VaV, které podléhají ochraně duševního vlastnictví, jakou jsou patenty či užité vzory. Seminář bude řešit zejména tyto otázky:

- Podle čeho by se měla hodnotit úspěšnost programů přímé podpory VaV ve firmách?
- Stimulují dotace na firemní VaV nové výsledky VaV, které by jinak nevznikly?
- Liší se tyto účinky v závislosti na druhu výsledků VaV, velikosti firem či odvětví?
- Který z dotačních programů – IMPULS, TIP nebo ALFA – v tomto vychází nejlépe?
- Jak by se pro dosažení lepších účinků mělo změnit nastavení takových programů?
- Co je třeba udělat pro zlepšení úrovně hodnocení programů přímé podpory VaV?

Úvod a závěrečné shrnutí budou v češtině. Prezentace studie bude v angličtině.

Své místo si rezervujte předem e-mailem na adrese idea@cerge-ei.cz nebo vyplněním registračního formuláře http://bit.ly/statni_dotace_vyzkumu, který naleznete také na <http://idea.cerge-ei.cz>.

Sledujte nás rovněž na facebooku:
<http://www.facebook.com/ideacerge/>

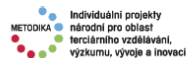
INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU
projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.
INSTITUT FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS
A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Do direct subsidies stimulate new R&D outputs in firms? A comparison of the IMPULS, TIP and ALFA programmes

June 2017

OLEG SIDORKIN, MARTIN SRHOLEC

NÁVRH OBECNÝCH ZÁSAD HODNOCENÍ PROGRAMŮ ÚČELOVÉ PODPORY VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ A POTŘEBNÝCH SYSTÉMOVÝCH ZMĚN

MARTIN SRHOLEC

Hodnocení má poskytovat užitečné podklady pro rozhodování. Současný způsob hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací tuto úlohu neplní. Předložený dokument na základě nejlepší mezinárodní praxe navrhuje obecné zásady, podle kterých by se hodnocení mělo provádět. Po vymezení základních pojmů, východisek a konceptů hodnocení jsou diskutovány metodické otázky, je řešeno zajištění dat a rozebráno fungování systému hodnocení. Nastíněny jsou rovněž systémové změny potřebné pro dosažení mezinárodních standardů v českých podmínkách. Uvedené návrhy by měly přispět do diskuse o nadcházejících změnách rámce hodnocení. Otázky jejich praktické implementace budou řešeny v navazujících dokumentech.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

T A
Č R

Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách

Martin Srholec
CERGE-EI
Národohospodářský ústav AV ČR
(e-mail: martin.srholec@cerge-ei.cz)

2016

Projekt TD020249
Program OMEGA
Technologická agentura České republiky

Poděkování:

Zpracování této metodiky proběhlo s finanční podporou TA ČR v rámci projektu TD020249 programu OMEGA. OECD, ČSÚ a TA ČR patří poděkování za umožnění přístupu k mikrodatům. Za spolupráci při řešení projektu děkuji Janu Hanouskovi. Za užitečné poznámky k předběžným verzím textu děkuji Vítu Macháčkovi a Martinu Manovi. Závěry vyjadřují pouze názory autora. Případné chyby jdou na vrub jeho odpovědnosti.

1

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU
projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.
INSTITUT FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS
A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Stimulují přímé dotace soukromé výdaje firem na VaV? Metoda regresní diskontinuity

Listopad 2016

JÁN PALGUTA A MARTIN SRHOLEC

Kontext hodnocení programů účelové podpory VaV

- Programy přímé podpory VaV ve firmách jsou tradičním nástrojem české inovační politiky.
- Například programy IMPULS, TIP a TRIO poskytované MPO anebo ALFA a EPSILON poskytované TA ČR.
- Souhrnně je za všech pět těchto programů rozpočtováno utracení více než 30 mld. Kč.
- Navíc i další programy, například zaměřené na podporu spolupráce firem a výzkumných organizací, poskytují přímou podporu VaV ve firmách.
- Nejen dotace VaV ze státního rozpočtu, ale rovněž ze strukturálních fondů EU (například OP PIK na MPO).

- Na rozdíl od vyspělých zemí EU není v ČR hodnocení programů považováno za důležitou součást procesu přípravy a realizace politik.
- Systém hodnocení programů je spíše jen ex-post monitorováním dosažených výsledků a nákladů potřebných k jejich dosažení.
- Zprávy z hodnocení jednotlivých ukončených programů nelze považovat za „standardní“ evaluační zprávy, protože obsahují jen popis ukončených programů a jejich výsledků.
- Za velice diskutabilní je považována spolehlivost uváděných analýz. Ačkoliv zprávy o hodnocení uvádějí jasné závěry, většina z nich není dostatečně a spolehlivě doložena.
- Doporučení pro tvorbu navazujících či jiných programů většinou nejsou ve zprávách obsažena.

- Metodika 2013 obsahovala pouze dvě stránky o (souhrnném) hodnocení programů.
- RVVI (2015) Základní principy přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací.
- Usnesení vlády č. 351 ze dne 13. května 2015 uložilo vypracovat novou metodiku hodnocení programů do konce roku 2016. Nic se vypracovávat ani nezačalo. Úkol zůstal nesplněn a zrušen.
- Srholec, M. (2015) Návrh obecných zásad hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací a potřebných systémových změn. MŠMT, IPN Metodika projekt.
- Srholec, M. (2016) Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách. CERGE-EI, OMEGA projekt TA ČR.
- Horák, P. (2016) Návrh metodiky pro provádění kontrafaktuálních analýz s pilotním ověřením. TA ČR.
- Metodika17+ obsahuje jednu stránku k hodnocení programů. Od roku 2020 by se měly hodnotit jinak. Do té doby „přiměřeně“ podle RVVI (2015).
- Bylo jednou jedno hodnocení programů... podle receptu „přiměřeně, přiměřeně, přiměřeně...“ Podaří se udělat dobré „lívance“ hodnocení programů? Dopadne tato pohádka dobře?

Poptávka po dotačním programu (čím více žadatelů a čím více se utratí, tím lépe?)

Deskriptivní „účetní“ tabulky vstupů vs. výstupů (čím více se vytvoří s danými vstupy, tím lépe?)

Kontrafaktuální analýza (kolik z toho, co se vytvořilo, by bez dotací nevzniklo?)

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUT FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Do direct subsidies stimulate new R&D outputs in firms? A comparison of the IMPULS, TIP and ALFA programmes

June 2017

OLEG SIDORKIN, MARTIN SRHOLEC

IDEA CERGE
EI
PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU

- Kvantitativní kontrafaktuální analýza založená na firemních mikrodtech.
- Hodnocení účinků dotačních programů VaV do firem ohledně stimulace nových výsledků VaV.
- Porovnání několika dotačních programů (IMPULS, TIP a ALFA) zároveň.
- Analýza provedena na základě volně (případně za úplatu) dostupných údajů (bez přístupu ke chráněným mikrodům z ČSÚ).
- Předběžné výsledky i za program ALFA, jehož důkladné ex-post hodnocení by mělo proběhnout za pár let.

Shrnutí, diskuse a závěr

- Zásadní je míra novosti dotovaných výsledků. Je třeba odlišit účinky dotací na vynálezy chráněné pouze v České republice od vynálezů, které jsou dostatečně nové, aby si zasloužily i ochranu v zahraničí.
- Hlavním výsledkem je, že tyto dotace stimulují vynálezy nové pouze v českém kontextu, avšak nikoliv v mezinárodním měřítku. Dotace nedokázaly podnítit vznik převratných vynálezů.
- Nelze navíc vyloučit, že podpořené firmy zažádaly o ochranu duševního vlastnictví pouze v rámci České republiky spíše s cílem naplnit formální požadavky pro hodnocení dotovaných projektů než s cílem ochránit vynálezy před domácí konkurencí.

- Zdůvodnění společenského přínosu těchto dotačních programů bylo v zásadě založeno na očekávání, že povedou k vyšší konkurenční schopnosti a růstu firem.
- Jenže kdo má komu lépe konkurovat, na jakém trhu a na základě jaké výhody?
- Český trh je poměrně malý a poskytuje omezený prostor pro expanzi. Musí být myšlena vnější poptávka, a tudíž konkurenční schopnost na zahraničních trzích.
- Pro úspěšnost těchto programů je v konečném důsledku zásadní, zda stimulovaly vývoj nových technologií na hranici nejlepší světové praxe.
- S vynálezy, které jsou nové pouze v českém kontextu, nikdo díru do světa neudělá.
- Jak moc převratně nové mají být podporované výsledky, aby bylo možné tyto programy považovat za úspěšné?

- Klást důraz na výsledky VaV nové v mezinárodním měřítku, kterou mohou mít dopady na konkurenční schopnost na zahraničních trzích.
- Růst vývozu, pokud možno na vyspělé trhy, by měl být hlavním indikátorem pro posouzení úspěšnosti těchto programů.
- Prodloužit období pro vykazování výsledků VaV podpořených projektů na delší dobu po jejich skončení.
- Explicitně vysvětlovat intervenční logiku programu již v jeho návrhu schvalovaném vládou.
- Hodnotit motivační účinky na vstupy, výstupy, výsledky i dopady pomocí kontrafaktuální analýzy.

- Neznáme pořadí žadatelů (pro metodu regresní diskontinuity) ani seznam nepodpořených žadatelů o podporu v programech IMPULS a TIP pod MPO
- Nelze propojit s firemními mikrodaty z ČSÚ (bohužel neznáme VaV výdaje, apod.)
- Posbírat mikrodata pro relevantní kontrolní skupinu i za ostatní typy výsledků VaV (nejen patenty a užitné vzory).

- „Lamppost syndrom“. Patenty a užité vzory nemusí být nejdůležitější výsledky VaV podpořené z těchto programů. Jsou to jen vynálezy, které nemusí vést k inovacím. Nemusí být nikdy použity v praxi interně ani externě (licencování).
- Zkreslení z důvodu nedostupnosti dat za téměř polovinu příjemců. Firmy v souboru a mimo něj se mohou lišit.
- Pohled pouze na sklon k patentování (ANO/NE), nikoliv intenzitu patentování (počet patentů).
- Nemáme data za všechny relevantní rozdíly mezi příjemci a nepříjemci dotací. Není jisté určení kauzálního účinku podpory.
- Ještě neúplná data za program ALFA a částečně i za program TIP.
- Krátkodobé vs. dlouhodobé účinky podpory.
- Nejen účinky na vstupy, ale i na chování, výstupy a zejména širší dopady.
- Komplexní zhodnocení programu musí vzít v úvahu daleko více kritérií.

- Zpřesnění prosincových odhadů pomocí metody regresní diskontinuity pro celý program ALFA
- Srovnání motivačního účinku na firemní výdaje na VaV mezi programy účelové podpory.
- Srovnání struktury příjemců dotací mezi hlavními programy přímé podpory VaV ve firmách.
- Hodnocení motivačního účinku nepřímé podpory VaV (daňových odpočtů) ve firmách.
- Hodnocení motivačního účinku na chování („behavioural additionality“) v podobě spolupráce s výzkumnými organizacemi.
- Hodnocení širších dopadů na růst zaměstnanosti, produktivity a ziskovosti firem.

- Nejedná se jen o do minulosti zahleděné akademické cvičení na hony vzdálené současnému dění.
- Běží nástupnické dotační programy TRIO a EPSILON, které fungují na velmi podobných principech jako IMPULS, TIP a ALFA, a které budou mít i velmi podobné dopady.
- Až se bude za pár let blížit konec TRIO a EPSILON, může se na stole objevit návrh na další program QUARTET pod MPO a možná i na IOTA (anebo jiné písmeno) od TA ČR.
- Rovněž doufáme, že si naše studie poskytovatelé přečtou, a že podle toho třeba i přizpůsobí nastavení nových programů.

Děkujeme za pozornost!

